

*„A tévhitek egy része tudatlanságból fakad,
tehát hiteles információkkal semlegesíthető.
A tévhitek másik része nem az ismerethiányból, hanem érzelmi okokból,
előítéletes gondolkodásból vagy éppen babonából fakad.”*
Nógrádi Gábor

Éberhardt Gábor¹

A migráció, a rendészet, a xenofóbia egymásra gyakorolt hatásai
The effects of migration, policing, xenophobia on each other

Éberhardt Gábor r. ezredes, rendőrségi főtanácsos, Kiszombor Határrendészeti Kirendeltségvezető,
Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Rendészettudományi Doktori Iskola PhD hallgató,
ORCID iD: 0000-0003-0325-1203;
2019. augusztus 26.

Absztrakt

A globalista világrend (Giddens, 1990, 64.) érintettjeként és földrajzi elhelyezkedése miatt Magyarország is részes abban a nemzetközi folyamatban, amelyet általánosíthatóan migrációnak lehet nevezni (Sik, 2007; Sik, 2011). Ebben a jelenségben az ország államhatárain változó intenzitással érintett számmal, de a világ valamennyi országából érkezők megjelennek és reguláris, vagy akár irreguláris módon átlépnek, az ország területén tartózkodnak, azon átutaznak (Hautzinger, 2016, 10-12.). Ezeknek a nem honos állampolgárságú személyeknek az ellenőrzését, esetükben a hatályos nemzetközi és nemzeti jogszabályi rendelkezéseken alapuló rendészeti intézkedést olyan állománynak kell végrehajtani, akik megfelelő és célzott felkészítést kaptak az országunkra is jellemző multikulturális jelenségek kezelésére (Zán, 2015, 40.).

Tárgyszó: érzékenyítés, migráció, multikulturalizmus, rendészet, xenofóbia

¹ ✉ eberhardt.gabor@uni-nke.hu; ☎ +36 30 2038166

Abstract

Due to the globalization of the world order and its geographical location, Hungary is also involved in the international process, which can be termed as migration in general. In this phenomenon, a country with varying degrees of intensity at the state's borders, but arriving from all countries of the world, are either regular or irregular, staying the country, or crossing it. The control of these non-national citizens, and the policing measure based on the applicable international and national legal provisions, should be carried out by personnel who have received adequate and targeted training to deal with the multicultural phenomena that are typical of our country too.

Keys: immigration, multiculturalism, policing, sensitization, xenophobia

Bevezetés

A cikk elkészítésének motivációját az adja, hogy a kutatásom tárgya a Magyarországot érintő külső migráció hatásainak vizsgálata három hipotézisre épülve. A hipotéziseim között szerepel, hogy az irreguláris migráció hatással van-e társadalmi gondolkodásra és intézményrendszerre, valamint, hogy a kapcsolódó jogsértő cselekmények kezelhetőek-e rendészeti eszközökkel, továbbá azok ellenőrizetlenségéből fakadóan közegészségügyi kockázatot jelentenek-e.

Ezek között indokolt a rendészeti feladatokat ellátó szervezetek, a rendőrség állománya esetében annak vizsgálata, hogy a növekvő migráció és így, az egyre több nem honos állampolgárságú intézkedés alá vont személy vonatkozásában jelen van-e az idegenellenesség. Amennyiben az erre utaló körülmények visszaigazolódnak, úgy azt kezeli-e a szervezet, ha igen, hogyan.

A tanulmány készítésének aktualitását az adja, hogy Magyarország az Európai Unióhoz és a Schengeni tagállami szövetséghez történt csatlakozása óta eltelt időszakban a nemzetközi migráció egyik legdirektebb hatásainak kitett európai államává vált. Határainkon a nyugat-balkáni irreguláris migráció tömegessé válása éppúgy megjelent, mint a reguláris migráció túlterhelése a rendészeti szervek feladat ellátási rendszerében.

A módszertan (Héra & Ligeti, 2006, 5-12.) kialakításakor a hazai és nemzetközi publikációk forráskutatásából származó információk mellé csatoltam a hatályos normatív rendelkezéseket, a hiteles adatbázisokból kinyert elemzési és értékelési adatokat, valamint a megismert módszertani anyagokat. Az összefoglaló értékelés alapján levonható következtetések alapján felmerülő jogi, szakmai kérdések alapot szolgálhatnak további kutatási tevékenységre, korrekciós ajánlásokra.

Magyarország geopolitikai helyzete már az államalapítást követő időszakban is visszaigazolta annak megkerülhetetlen szerepét. A „vándorok” (Balogh, 2008, 414-426.), ha Magyarországra érkeznek, vagy akár keletről nyugatra, délről északra mennek, azt csak a határainkon, nemzetünk területén átjutva tehetik meg. Nemzetközi szinten az országok számos megoldással kezelik ezt a kiemelt fontosságú állami feladatot napjainkban is. Az államhatár, annak őrzése – mint a területi hozzáférés korlátozása érdekében tett erőfeszítések – már régóta központi állami tevékenység a szuverenitás, biztonságos ellenőrzés a mélységi területeken élők, az állam sértetlen működése érdekében (Malcolm, 1996, 5.). Ezt a célt támogatja az államhatár fizikai és jogi védelme, őrzése, a hatékony ellenőrzés végrehajtása mind a migráció, mind a súlyos bűncselekmények elkövetőinek kiszűrésével elérni kívánt biztonság érdekében. Valamennyi állam és annak idegenek (Hautzinger, 2014, 69-78.) ellenőrzésére jogosult, kötelezett szervezete az ország területi szuverenitását, az állampolgárai biztonságát folyamatosan, szervezett keretek között őrzi.

Az idegen, vagy nem honos személy esetén alkalmazandó eljárás már a római jogban is az általánostól eltérő szabályozást igényelt, mivel az idegen nem rendelkezett a római polgár jogával, valamint jogi helyzetük egymáshoz képest is eltérő volt. Magyarországon ennek a feladatrendszernek az ellátására, a változó környezetnek megfelelően különböző szervezetek létesültek, alakultak át vagy éppen szűntek meg. Legújabb kori történelmünkben, a második ezredfordulót követő jelentős nemzetközi és nemzeti politikai folyamatok változásainak következtében az államhatár őrzetével, ellenőrzésével kapcsolatos feladatokat ellátó önálló szervezet integrálása 2008. január elsején történt meg (Rtv, 1994).

Az esetükben alkalmazott intézkedések, eljárások törvényi szinten szabályozott generális klauzulák érvényesítése mellett (pl.: ügyfél által értett-, vagy általa beszélt nyelvű tolmács, nemzetiségét, vallását figyelembe vevő étrend, családtagok elkülönítési tilalma) nagy számú egyéb intézkedéstaktikai és módszertani különbséget kell figyelembe venni és alkalmazni, amelyek a magyar állampolgárok esetében fel sem merülnek, illetve a rendészeti igazgatás területén feladatokat ellátó szervezetek, szervezeti elemek esetében (eseti jelleggel, alacsony ügyfélszámmal) fordulnak elő.

Fogalmi és elméleti alapok, konceptualizálás

A kutatás tárgya fogalmi háttérének megközelítéséhez szükséges a migráció értelmezésén túl, a rendészettudomány fogalmának meghatározása, hiszen tanulmányom alap gondolata szerint a migráció kezelésének feladatait rendészeti szerveknek és azok eszköztáraival kell végrehajtani.

A hazai rendészettudományt képviselő Finszter értelmezését elfogadva: „A rendészettudomány tartalma szerint a rendészetre vonatkozó, kritikailag igazolt, tudományos módszerekkel megszerzett, és a rendészettudomány által kialakított fogalmakkal leírt ismeretek rendszerezett összessége, amelyek

lehetővé teszik a kutatási tárgy törvényszerűségeinek megismerését és a rendészet más társadalmi komplexumokkal való kapcsolatainak tanulmányozását. A formai meghatározás szerint a rendészet-tudomány tárgya a rendészeti igazgatás, mint a közigazgatás egyik, viszonylagos önállósággal rendelkező ágazata. Ehhez kapcsolódik a más társadalomtudományok által kifejlesztett metodikákra épülő, de a kutatási tárgy sajátosságaihoz illeszkedő önálló módszertan. A rendészet-tudomány feladata a rendészet működésének, szervezetének, személyzetének és jogi szabályozásának elméleti igényű tanulmányozása ...” (Finszter, 2016, 2-3.)

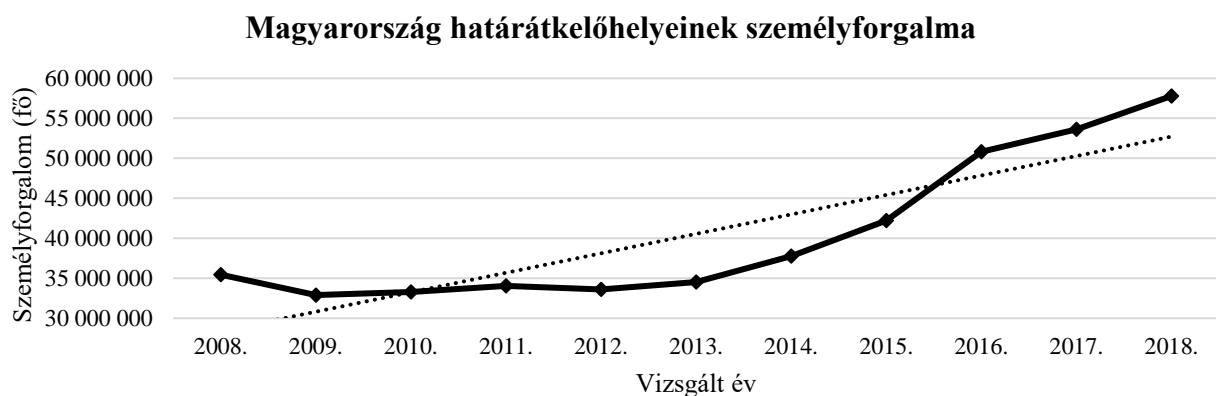
A migrációkezelés rendészethez való kapcsolódása alapján a kutatás során alkalmazandó alapfogalmak közül az alábbiakat tartom a legfontosabbaknak a témával összefüggésben:

- **Államhatár:** az a vonal, amely az adott állam területét elválasztja más államok területétől, illetve a *res communis omnium usus* (közösen használt területek) természetű területektől és térségektől (Bruhács, 1999, 81). Az államhatár fő funkciója, hogy befelé együtt tartsa, egymáshoz közelítse a lakosságot, kifelé pedig védelmet nyújtson másokkal szemben. A határ az elhatárolás, korlátozás, védelem mellett az összekapcsoltságra, összekötöttségre is utalhat.
- **Diszkrimináció (Ebetv, 2003):** Közvetlen hátrányos megkülönböztetésnek minősül az olyan rendelkezés, amelynek eredményeként egy személy vagy csoport valós vagy vélt neme, faji hovatartozása, bőrszíne, nemzetisége, nemzetiséghez való tartozása, anyanyelve, fogyatékos-sága, egészségi állapota, vallási vagy világnézeti meggyőződése, politikai vagy más véleménye, családi állapota, anyasága (terhessége) vagy apasága, szexuális irányultsága, nemi identitása, életkora, társadalmi származása, vagyoni helyzete, foglalkoztatási jogviszonyának vagy munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyának részmunkaidős jellege, illetve határozott időtartama, érdekképviselőhez való tartozása, egyéb helyzete, tulajdonsága vagy jellemzője miatt részesül kedvezőtlenebb bánásmódban, mint amelyben más, összehasonlítható helyzetben levő személy vagy csoport részesül, részesült vagy részesülne.
- **Extrémizmus (Boross, 2017, 23.):** Az extrémizmus alapja, hogy valamilyen ideológiai (politikai, vallási) forrástól indul ki az aktivitás. Ennek büntetőjogi aspektusú megvalósulását elsődlegesen a gyűlöletbűncselekmények körében találjuk meg, azonban végső megnyilvánulásának az államellenes vagy terrorcselekmények számítanak.
- **Határrendészet (Ritecz, 2004, 18.):** A határrendészet a határőrség, továbbá a jogszabály alapján feljogosított más állami, illetve önkormányzati szervek tevékenysége révén a határrend megteremtése, fenntartása, az ezt sértő vagy veszélyeztető magatartások megelőzésére, felderítésére, megszakítására, a megzavart határrend helyreállítására, szükség esetén védelmére irányul.”

- Interkultúra (Johansson, 1996, 12-15.): két vagy több kultúrából jövő nemzet egy közös folyamatban vesz részt. Ez utóbbi feltételezi az egyének egymással való találkozását és ezzel egy időben egymás befolyásolását.
- Migráció: költözés, vándorlás (RNL, 1915, 736.); „az egyén bátor akaratának kifejeződése a nehézségek túllépése és egy jobb élet élése felé.” (Annan, 2006, 1.) ; a gazdasági, társadalmi, szociális és kulturális élet részét képező olyan aktív emberi magatartás, amely a tartózkodási hely megváltoztatására irányul. Az állandó lakóhely, származási, vagy életvitelszerű tartózkodási hely tömeges, leggyakrabban szervezetlen elhagyása az 1989. évi 15. törvényerejű rendelettel kihirdetett, a menekültek helyzetére vonatkozó 1951. évi július hó 28. napján elfogadott Genfi Konvenció, valamint a menekültek helyzetére vonatkozóan az 1967. évi január hó 31. napján, ezt kiterjesztő jegyzőkönyv által meghatározott okok miatt.
- Migráns: olyan személy, aki nemzetközi határokon vagy egy államon belül tartózkodik szokásos tartózkodási helyétől távolabb, függetlenül az illető jogi státuszától, a mozgása önkéntes vagy kényszerű jellegétől, valamint a mozgása okaitól, a tartózkodás időtartamától (URL16).
- Multikultúra (Csizmadia, 2006, 8-12.): a latin multus – „sok”, „sokféle” és cultura – „örzés”, „művelés” szóösszetételre vezethető vissza. A multikulturális kifejezés kulturális, vagy nemzeti sokszínűség.
- Rendészet (Finszter, 2016, 61.): a rendészet a modern államban az a közigazgatási tevékenység, amelynek társadalmi rendeltetése a jogellenes emberi magatartásokból keletkező veszélyek elhárítása. A veszély olyan állapot, élethelyzet, amelyben a társadalom által értéknek elismert anyagi és szellemi javakat sérelem fenyegeti. A sérelem lehet a javak megsemmisítése, értékük csökkenése, vagy értékgyarapító képességük elvesztése.
- Xenophobia (RNL, 1926, 628.): görög eredetű szó, jelentése – idegenfélelem, idegenek iránti gyűlölet.

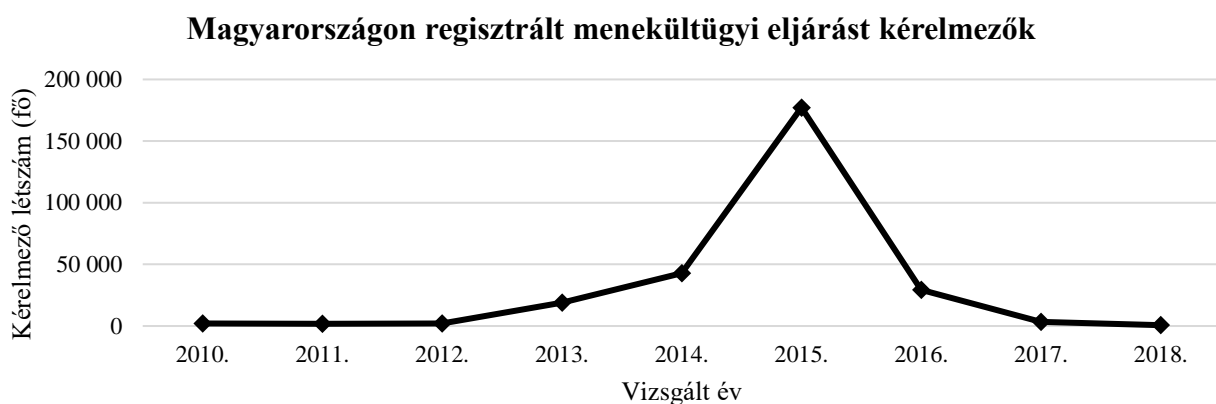
Magyarország érintettsége a nemzetközi migrációban és az idegenellenességben

A Központi Statisztikai Hivatal 2011. évi népszámlálási adatai (Csordás, Ináncsi, Kovács, & Waffenschmidt, 2014) szerint az ország lakossága 9,9 millió fő, amelyből 8,2 millió személy vallotta magát magyarnak. Az ország lakosságának további 13 nemzetisége érti, beszéli a magyar nyelvet, ismeri az ország kulturális szokásait, az alkalmazott rendészeti protokollt.

1. sz. ábra - forrás: KSH GA1D01 adattábla (URL6)

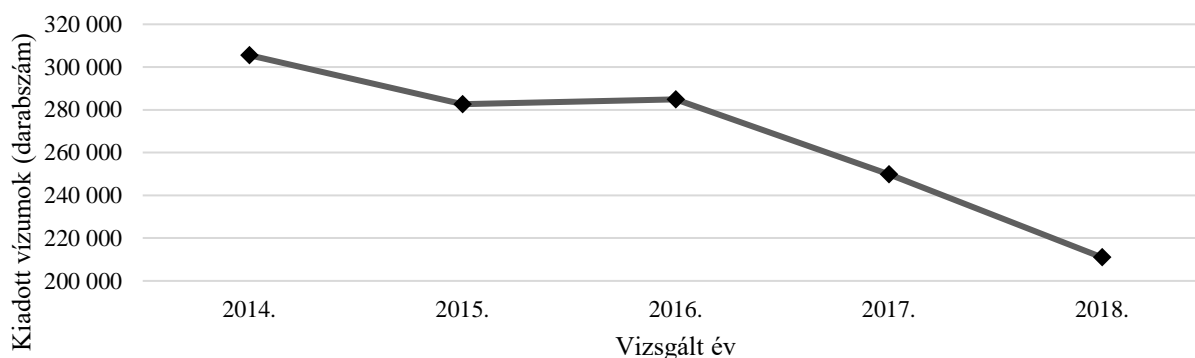
Az országunk államhatárain ellenőrzött, reguláris módon átlépett migrálók, utazók száma a 2008. évi gazdasági világválságot követően érdemi növekedést mutat. (1. számú ábra) A trend jellemzője mellett a forgalmi adatok belső elemzése során az is megállapítható, hogy a globalizációnak is köszönhetően, az országunk területén a Föld valamennyi országának állampolgára megjelent a rá jellemző egyedi nemzetiségi, felekezeti, kulturális és egyéb jegyeivel.

2. sz. ábra - forrás: KSH 1.8. (URL21)

Az adatelemzés során megállapítható, hogy egy rendészeti szempontból kiegyensúlyozottnak értékelhető időszakot követően az országunk határain tömeges (Metv, 2007), irreguláris módszerekkel (Hautzinger, 2018, 11-21.), szervezeten bejutni, majd azt követően rövid idő alatt tranzitálni szándékozó migráns jelent meg. A 2016. évtől ez a direkt jelenség érdemben csökkent, a preaktivitás kiváltotta a nemzetközi irreguláris migráció áttérődését más irányba. (2. számú ábra)

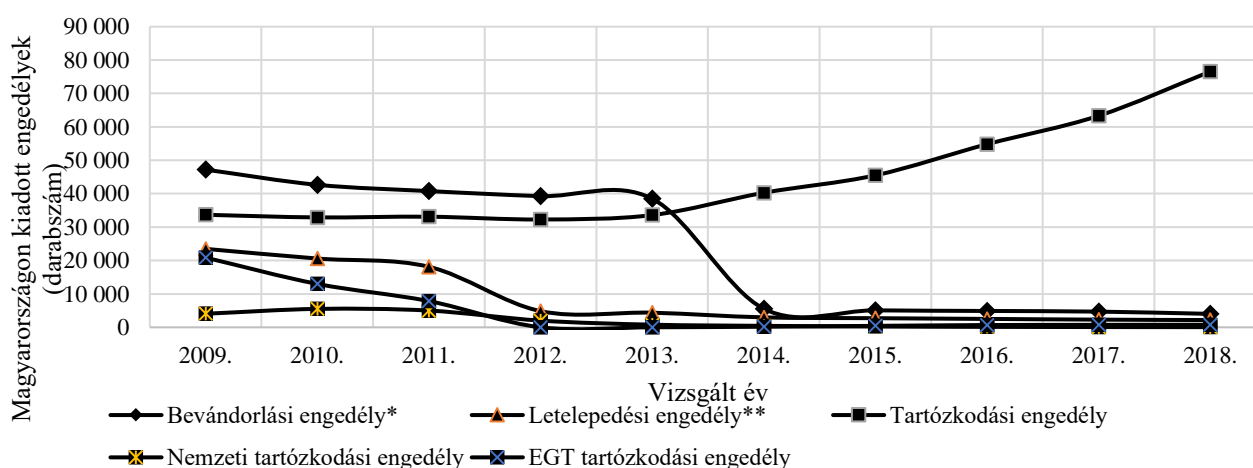
Magyarország külképviseletei által kiadott vízumok

3. sz. ábra – (URL15)

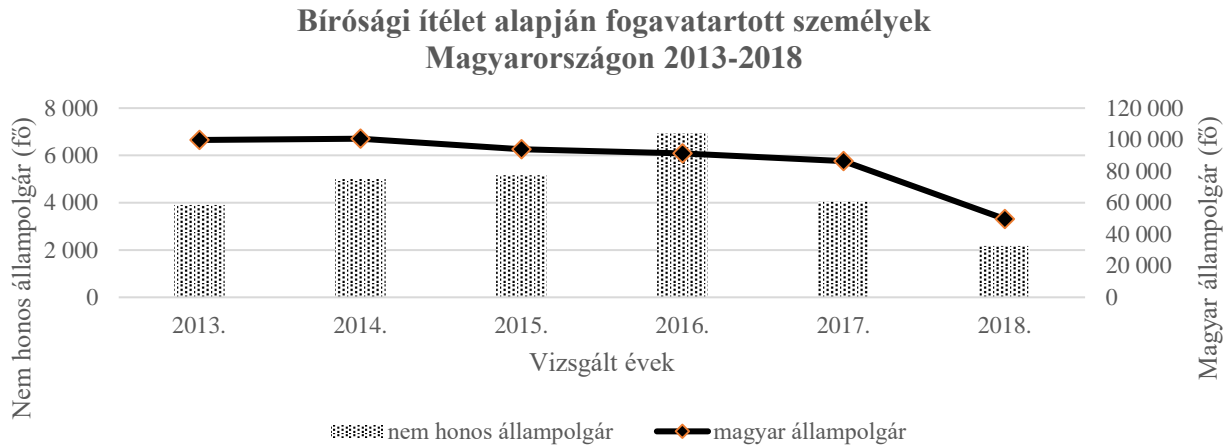
Az adatelemzés eredményeként megállapítható, hogy azon nem honos állampolgárok esetében, akik a magyar külképviseleteken kaptak vízumot, azok száma az értékelési időszakban csökkent. (3. számú ábra) Az ismert és vizsgált adatbázisok ugyanakkor arra nem adnak választ, hogy más schengeni tagállamok külképviseletei hány ilyen személy részére állítottak ki korlátozottan (VK, 2009) csak Magyarország, vagy országunk területére érvényes vízumot.

Magyarországon kiadott tartózkodási engedélyek

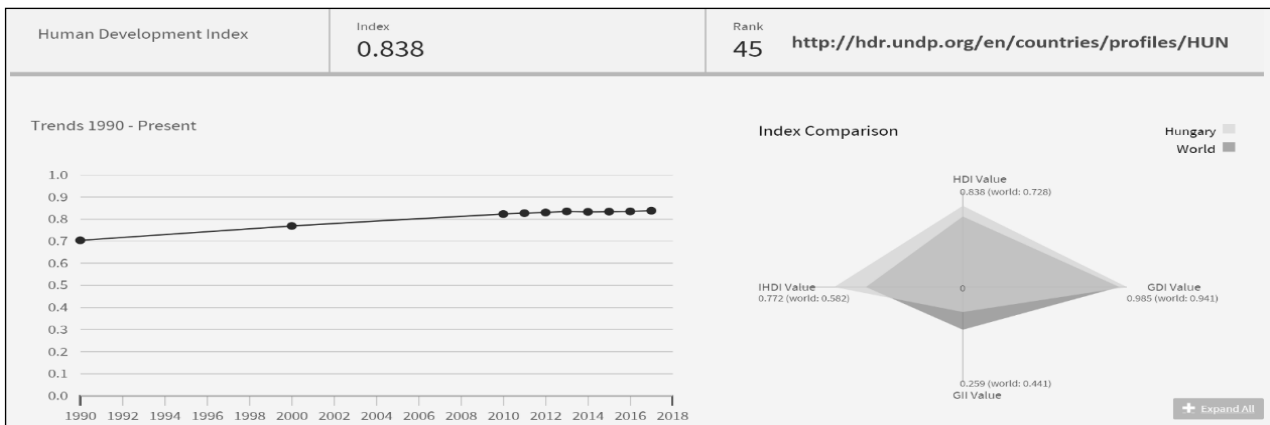
4. sz. ábra – Forrás: (URL7)

A Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal - 2019.07. 01-től Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság (OIFKr, 2019.) - által kezelt adatok elemzése során igazolódni látszik az az eltérés, ami a nemzetközi személyforgalom növekedési és a kiadott vízumok száma között tárható fel. A kiállított és az ország területén huzamos idejű jogszerű tartózkodást biztosító hatósági engedélyek kiadási számai az értékelési időszakban dinamikus növekedést mutatnak. (4. számú ábra)

5. sz. ábra – Forrás (URL11)

A Belügyminisztérium Koordinációs és Statisztikai Osztály által kezelt, elemzett adatok tanúsága szerint a honos állampolgárok szubjektív biztonságérzetét érdemben befolyásoló, nem honos állampolgárok által elkövetett és ismertté vált bűncselekmények száma és belső aránya nem meghatározó arányú. (5. számú ábra)

6. sz. ábra Forrás: (URL2; URL17)

Az ENSZ Fenntartható Fejlődésért felelős szervezete által az 1990. év óta vizsgált és nagyszámú szempontrendszer alapján, Magyarországon az általános biztonság mutatói emelkednek. 2018. évben a világ országai között a 45. helyre sorolta. A Countryeconomy értékelő besorolása lefedi az ENSZ értékelését 2017. évben, visszaigazolva a fejlődő, erősödő pozíciót. (7. számú ábra) Ez a tény és ki-mutatott változási irány szintén arra utal, hogy tovább fog növekedni az országunkba érkező nem honos állampolgárok száma, amely ismételen felveti annak igényét, hogy az esetükben intézkedő szervezet tagjai a jogszerűség, szakszerűség, objektivitás, arányosság elvei mellett előítélet-mentesen hajtsák végre feladatait.

Migráció és idegenellenesség

Csepeli tanulmányában kifejti, hogy Magyarországon a migráció a társadalom többsége által a rendszerváltoztatást (URL4) megelőző időszakban kevésbé ismert jelenség, fogalom volt. A külföldiekkel az arra hivatott szervezetek foglalkoztak, az érintett állományok speciális, totális biztonságra törekvő felkészítése mellett. Ennek következtében a nem honos állampolgárokkal szembeni félelem, elutasítás minimális mértékű volt (URL19).

Kádár a Független Rendészeti Panasztestület (FRP) által vizsgált ügyek közül elemezte annak tevékenységét, amely döntően két szempontból vizsgálja a rasszizmus a xenofóbia és homofóbia problematikáját. Az FRP ügyei között jellemzően előfordultak olyan vizsgálatok, amelyek tárgya az volt, hogy a panaszos szerint valamely kisebbséghez tartozása miatt vele szemben a rendőri fellépés diszkriminatív volt. A másik csoportba azok az ügyek tartoznak, amelyek érintettjei úgy vélik, hogy a rendőrség nem biztosított számukra kellően hatékony védelmet a rasszista, homofób motivációjú jogsértésekkel szemben. Az FRP által követett gyakorlat jellemzően azt vizsgálja, hogy a rendőri fellépés az érintettel szemben nem hátrányosabb-e (vagy előnyösebb) azért, mert az intézkedés alanya a rendőr számára - akár a személyes körülményei, akár valamely társadalmi csoporthoz tartozása miatt - ellenszenves (vagy rokonszenves). Az FRP csak ritkán állapítja meg a megkülönböztetési tilalom sérelmét, mivel még ha arra a következtetésre jut is, hogy a rendőri intézkedés jogsértő volt egy olyan személlyel szemben, aki valamely, a hátrányos megkülönböztetésnek gyakran kitett csoporthoz tartozik, az nehezen bizonyítható, hogy az intézkedés jogsértő voltának az érintett kérdéses tulajdonsága, csoporthoz tartozása volt az oka (Kádár, 2013, 48-54.).

Magyar kutatók által a 2013. évben ismertetett kvantitatív kutatások eredményei némileg egymásnak ellentmondó eredményeket mutattak a láthatóan más külföldi csoportokat érintő diszkrimináció tekintetében. A Magyarországon élő bevándorlók többségét kitevő határon túli magyarok nyelvi- és kulturális azonosságuk ellenére jelentős mértékű diszkriminációról számoltak be. A társadalmi távolságon keresztül mért attitűdök alapján az derült ki, hogy a vizsgált etnikai-származási csoportok közül a cigányok megítélése a legrosszabb. Őket csak kicsivel lemaradva követik az arabok, majd a kínaiak, akiket a magyarok egyharmada nem fogadna el semmilyen szinten, míg a zsidók megítélése a legjobb. A jobboldali szélsőséges tudományos módszertani kutatására és elemzésére a Political Capital által kifejlesztett és alkalmazott módszertanban a DEREK-indexszel (URL1) mért szélsőjobboldali eszmékkel és politikával szimpatizálók aránya a 2002- 2009. időszakban megduplázódott, majd a

2010. évben ez visszaesett 11%-ra, amelyet a szakértők a rendszerellenesség és az általános pesszimizmus indexek választások utáni látványos visszaesésével magyaráznak (Simonovits & Szalai, 2013, 221-262.).

Zán kutatása során célzottan vizsgálta a rendészeti állomány esetében a xenofóbia jelenlétét, annak jellemzőit. Megállapította, hogy az elutasító magatartás feladatrendszertől függően jelen van. A többségében a személyes negatív tapasztalás hiányában is intenzív magatartás csökkentése érdekében és az osztársadalmi elfogadás növeléséért további kutatásokkal fel kell tárni az idegenellenesség okait, amelyeket kezelni kell. „Az idegenek származási, vallási, etnikai, kulturális hovatartozásából adódó szokásainak ismerete és figyelembevétele elősegítheti a hatékonyabb és humánusabb intézkedéseket (Zán, 2014, 33-37.).” A kutatási adatok tanúsága az idegenellenesség területén az ismerethiányra visszavezethető bizonytalanságot mutatja.

Németországban a 2020. évig terjedően komplex stratégiát alakítottak ki az Európába tömegesen bevándorlók, menekültek által generált hatások kezelésére, azok integrálására. A 2015. évi tömeges, irreguláris migráció okozta társadalmi sokk kezelésére kialakított tüneti, gyakran rögtönzött megoldások a nemzeti tagállamok biztonságérzetét veszélyeztette, sérülni látszott a belső határok szabad átjárhatósága a korlátozások miatt. Ugyanakkor a közvélemény-kutatások adatai azt igazolták vissza, hogy a megfelelően szabályozott bevándorlás gazdasági fejlődést hozhat. Ezzel a pozitív jóslattal szemben már a 2015. évben Németországban is feléledt az idegenellenes kisebbség, amit tiltakozásokkal és a menekültszállásokat ért támadásokkal jeleztek. Az egymástól eltérő társadalmi reakciók miatt széleskörű társadalmi egyeztetések eredményeként egy új stratégia került kialakításra. A bevándorlók és menekültek távlati stratégiájában (Asylstrategie 2020) a kulcskérdés a beáramló tömeg integrálásának programja, amely szerint csak az a közös törekvés támogatható, amelynek az a célja, hogy a rendszer szervesen összefüggő részei egymással összehangoltak legyenek (Angenendt; Koch & Meier, 2015. 40–45.).

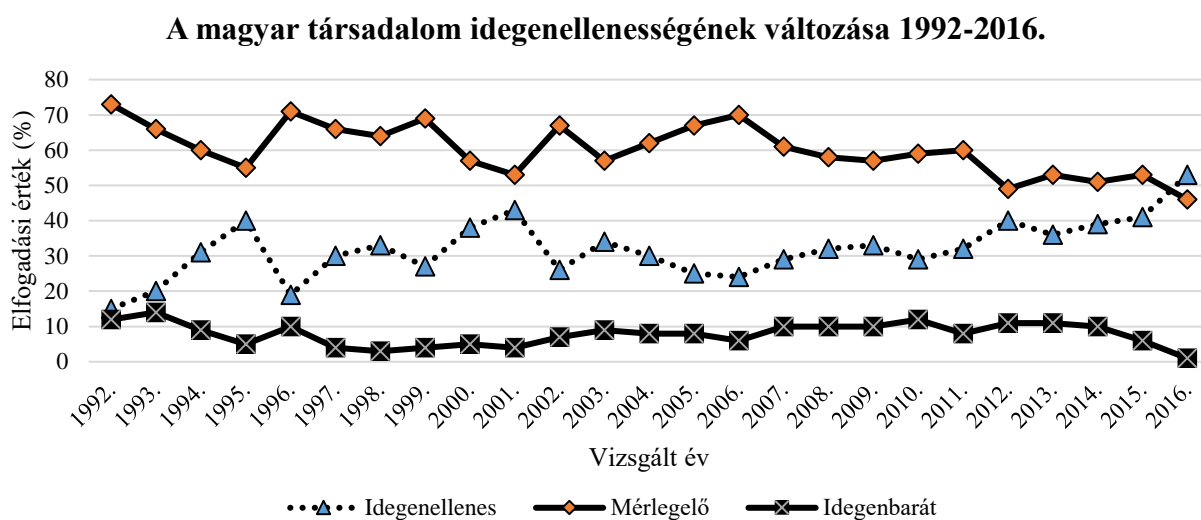
Heribert tanulmányában rámutatott arra a tényre, hogy kutatási adatok szerint (Heribert, 2015, 446–464.) Németország keleti, volt szocialista berendezkedésű területén az idegenellenesség alacsonyabb, a társadalmi elfogadás és a migránsok integrálásának támogatása sokkal magasabb arányú, mint a volt Nyugat-Németország területén élők között. Vizsgálati eredményei szerint ennek egyik lehetséges oka a történelmi előzmények miatt a szélsőséges náci, fasisztoid ideológia elutasítása. Problémaként jeleníti viszont meg azt a tény, hogy az integrációs hiátusok miatt viszont az ország keleti részein is megerősödtek a jobboldali nézeteket, így a migrációs bevándorlás támogatását elutasító társadalmi megnyilvánulások, amelynek egyik kiemelt azonosítója az ún. PEGIDA mozgalom.

Az irreguláris migrációban érintett vándorlásnak és a terrorista cselekményeknek vannak olyan áldozatai, akik részére társadalmi szinten kell segítséget nyújtani. A migrációban külön kategóriaként kezelendők a sérülékenyek, valamint a terrorcselekmények (kibocsájtó országokból menekülők, vagy célországok területén lévők) fizikai és mentális sértettjei (Ritecz, 2016, 103-123.). Magyarország rendészeti szervei alkalmazzák az áldozatvédelemre vonatkozó normatívákat (EUÁV, 2012.). A törvényességi felügyeletet gyakorló hatóságok és civil szervezetek is elismerik és bemutatják, képviselik azokat a jó gyakorlatokat, amelyeket a rendészeti szervek alkalmaznak.

Gulyás az országunkat érintő tömeges irreguláris migrációt követő időszakban vizsgálta a társadalomban megjelenő idegenellenességet. Szerinte a xenofóbia fogalmának megközelítése kettős (tág és szűk). Az értelmezések szakmai magyarázata abban áll, hogy megkülönböztethető az előítéletes attitűd az idegenellenességtől. Az előítéletes gondolkodás legalapvetőbb pszichológiai feltétele a saját (ingroup) és a külső (outgroup) csoport azonosítottsága, annak képviselete. Az ilyen tartalmú felmérések eredményei rendszeresen megjelennek pl. a TÁRKI által kiadott publikációkban, amelyek a válaszadókat idegenbarátnak vagy befogadónak, idegenellenesnek vagy elutasítónak, mérlegelőnek vagy reálpolitikusnak értékelik. A migráció és az idegenellenesség fokozatai xenofóbia-skála alkalmazásával különböztetik meg a társadalmi távolság skáláját. Ezzel a módszerrel a vizsgált csoportok tagjai között megjelenő interakciókon keresztül azonosítható előítéleteket mérik és ennek alapján éppen az olyan külső csoportokkal szembeni előítéletek és diszkriminatív beállítottságok mértékére lehet következtetni, mint a lakosság többségéhez képest deviáns, más etnikumú vagy vallású csoportok, illetve a külföldi vagy pl. honos állampolgárok csoportjai. Az idegenellenesség, a xenofóbia az előzők miatt az előítéletesség egy típusának tekinthető, amely minden külső csoporttal szemben a társadalmi távolság dimenziójában elutasító (Gulyás, 2016, 42-44.).

A 2016. évben Magyarországon végzett kutatás (Sik, Simonovits, Szeitl, 2006.) az idegenellenesség és a bevándorlással kapcsolatos félelmek miatt az elmúlt évek menekültügyi válságának és az egész világot megrázó terrorcselekmények társadalmi tudatra gyakorolt hatásainak tükrében aktuális volt. A tanulmány értékelte az idegenellenesség alakulását és társadalmi bázisát, különös tekintettel a 2015. évre, valamint a bevándorlással kapcsolatos félelmek különféle típusai képezték a vizsgálat tárgyát. A Bogardus-féle társadalmi távolságskála bevett módszer a különböző társadalmi csoportok egymáshoz való viszonyának megragadására. Az egyik első magyarországi, 1995-ben készült társadalmi távolsággal foglalkozó kutatás 19 olyan külcsoportot vizsgált, amelyek valamilyen módon eltérnek a többségi magyar társadalomtól. Az idegenellenesség mértéke a rendszerváltást követően az 1995. évig gyorsan növekedett, majd 1996. és 2001. évek között előbb ingadozott, majd 2002. és 2011. között meglehetősen stabil volt. A 2000. évekbeli stabilitást egyben a vélemények mérséklő-

dése is jellemzi. A 2012-es eredmények elemzésekor a mérlegelő álláspont kifejezetten alacsony értéket mutatott és ezzel párhuzamosan az idegenellenesség mértéke ebben az évben újra magas értékkel volt jellemezhető. 2012. évtől napjainkig ez a magas elutasító attitűd és a mérlegelők viszonylag alacsony aránya stabilan tartja magát, megtetőzve ezt azzal, hogy a 2015. esztendőben a magyar lakosság több mint négytizede, 2016-ban fele választotta azt az idegenellenesnek mondható véleményt (7. számú ábra), miszerint nem kellene egy menedékkérőt sem befogadni az országba.

7. sz. ábra Forrás: URL22

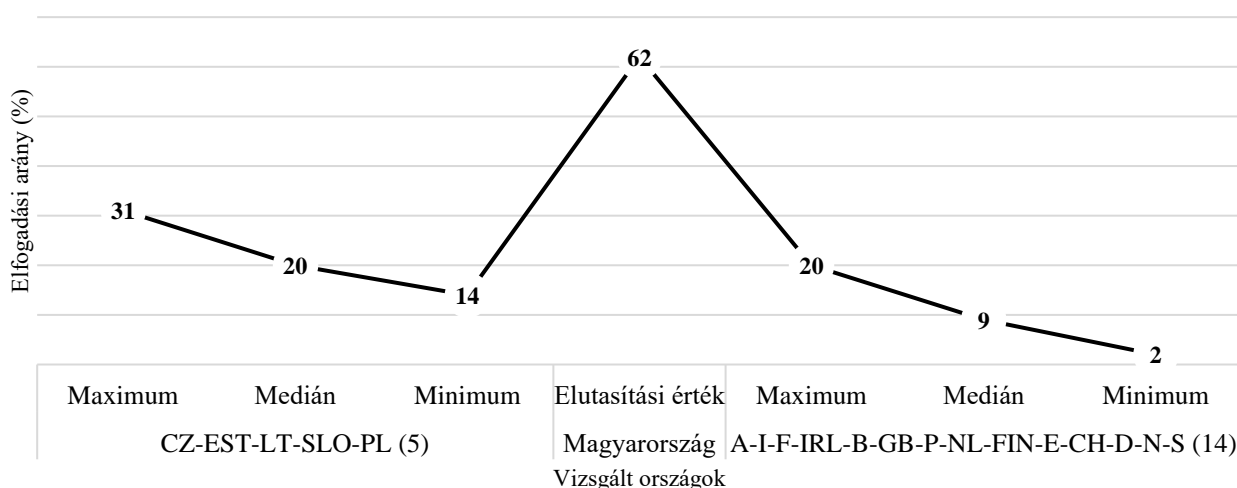
Zán (URL23) társadalmi és belügyi állományt vizsgáló kutatások eredményeinek összegzése alapján megállapította, hogy az előítéletesség, a xenofóbia kialakulása jellemzően szocializációs hatások függvénye és az egyes országokat összehasonlítva meglehetősen széles határok között mozog. Indokoltnak tartja, hogy az interkulturalizmus, a nem honos állampolgárok integrációja érdekében többek között a többségi társadalom folyamatos, realitásra épülő tájékoztatására van szükség a nemzetközi védelemben részesülők és a gazdasági migránsok jogállásának alapelveiről, kultúrájuk megismertetéséről, beilleszkedésük segítésének módjairól. A társadalmi folyamatok és a rendészeti állomány érzékenyítése kiemelt fontossággal bír a szélsőséges megnyilvánulások, az extrémizmus megelőzése érdekében.

Gulyás 2017. évi tanulmányában ismertette az irreguláris migrációban a 2015. évben célországként minősíthető Németországban és a tranzitországgként jellemzett Magyarországon az idegenellenességet. Értékelése szerint a társadalmi szintű különbségek jelentősek, valamint eltérő a szélsőségességre adott társadalmi és állami reakció is. Németországban egyre jobban előtérbe kerül állami szinten a szélsőjobboldali jelenségek felszámolása, a migránsok társadalmi integrációja. Tanulmányában utal

arra, hogy Magyarországon a szélsőjobboldal inkább (párt)politikai probléma, viszont Németországban már inkább ez az erőszakos, fizikális cselekményeket elkövető szélsőjobboldali társadalmi összefogás jelenti a fenyegetést (Gulyás, 2017, 385–391.).

Kolozsi és Szémann internetes publikációban vizsgálja és elemzi a magyar társadalomra jellemző idegenellenességet kutató alapítvány megállapításait (URL12). Forrásként a Friedrich Ebert Alapítvány által támogatott kutatók vizsgálati adatait (8. sz. ábra) és következtetéseit használják fel (URL3). A főbb megállapítások arra utalnak, hogy a 2015. évi tömeges irreguláris migrációs válság nem váltotta ki az európai lakosság többségében a bevándorlók iránti elutasítást, idegenellenességet. A migráció elutasítása azokban az országokban erősödött, amelyek kevésbé érintettek, illetve tranzit államként jelentek meg a folyamatokban. A társadalmi megítélés az állami intézkedések közötti érdemi különbség egyre markánsabb a biztonságra törekvő keleti és a többségében befogadás-párti nyugat-európai társadalmak között.

20 európai ország idegenellenességi adatai 2016. évben

8. sz. ábra Forrás: URL20

Ruud kutatásai során azt állapította meg, hogy a xenofóbiát illetően Nyugat-Európában sem arról van szó, hogy az etnikai kisebbségekhez tartozók vagy a bevándorlók száma egyenes arányban áll az idegenellenes erőszak növekedésével. Kutatási eredményeiből arra tudott következtetni, hogy az ilyen jellegű erőszakot inkább a politikai elit nyitottsága vagy zártsága, az etnikai kisebbségek diszkriminációjának problémája iránti érzékenysége, valamint a szélsőjobboldal politikai szervezeteinek elfogadottsága és/vagy sikerei befolyásolják. A politikai lehetőség-struktúrák meghatározó szerepét még intenzívebbnek találta a posztkommunista társadalmakban (Ruud, 1995, 5-22.)

A külföldiekkel szembeni rendészeti (Balla, 2000, 419-422.) intézkedések normatív alapjai

A rendészeti feladatokat ellátókkal kapcsolatba kerülők állampolgárságán belül eltérő intézkedési kultúrát igényel azok beszélt, értett nyelve, utazási, vagy tartózkodási célja, nemzetisége, törzsi hovatartozása, jellemző társadalmi szokása, nemisége, életkora, felekezeti hovatartozása, jellemző családi külsőségei, csoportos megjelenés esetén azon belüli pozíciója, az intézkedés, eljárás időtartama, egészségügyi, mentálhigiénés állapota, devianciára utaló jelek, nyilatkozata, közölt adatai alapján.

Az Államhatárról szóló törvény rendelkezése szerint az államhatárt csak ellenőrzés mellett lehet átlépni (ÁHtv, 2007), amely kötelezettséget az Alaptörvény (Atv) a rendőrség hatáskörébe utalta. A Rendőrségről szóló törvény alapján a szervezet határrendészeti feladatainak részét képezi a határforgalom ellenőrzése és a határőrizeti tevékenység is (Rtv). A 2007. évi II. törvény a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról 6. § (1) szerint a harmadik országbeli állampolgár bármely száznyolcvan napon belül kilencven napot meg nem haladó, tervezett ... tartózkodás céljából a személyek határátlépésére irányadó szabályok uniós kódexéről (Schengeni határ-ellenőrzési kódex) szóló, 2016. március 9-i (EU) 2016/399 európai parlamenti és tanácsi rendeletben foglalt feltételek szerint utazhat be Magyarország területére. A speciális feltételeknek (ilyen célzatú, tartalmú intézkedés, ellenőrzés a hatályos jogszabályi környezet, a formál logika szabályai alapján magyar állampolgár esetében kizárt) történő megfelelést elsődlegesen a határrendészeti szerv, a tartózkodás jogszerűségének feltételeit más rendészeti szerv is jogosult, kötelezett ellenőrizni.

A szolgálati feladatok ellátása során biztosítani kell olyan objektív szabályozó környezeti rendszert, amely a szubjektív oldal eseti, személyiségi hiányosságait képes korrigálni, megelőzni egy esetleges bűncselekmény (pl. bántalmazás hivatalos eljárásban, jogellenes fogva-tartás, lopás stb.) elkövetését. A hatályos normakörnyezet részben segítséget és iránymutatást nyújt a határrendészeti állományoknak a multikulturális, interkulturális környezetben történő objektív szolgálat ellátáshoz, ugyanakkor alapvető hiányosságként értékelhető az a tény, hogy az intézkedési környezet prioritását a tartós életviszonyok jellemzőit viselő közösségek viszonylatában szabályozza, arra vonatkozóan fogalmaz meg ajánlásokat.

A rendészeti tevékenység során figyelembe kell venni, hogy a határforgalmi ellenőrzés időtartama egy utas esetében néhány perc, egy idegenrendészeti eljárás alá vont személy pedig 48 órán keresztül lehet az elsőfokú hatóság alanya. A rendőrség bűnmegelőzési tevékenységét szabályozó utasítás (ORFK, 2010) hatálya a rendészeti integrációt követően két évvel kiterjed a „határőr kirendeltségekre”, de mint sorolt szervezeti elem, szolgálati ág részére sem érdemi feladatszabás, sem ajánlás nem lelhető fel benne, indokoltnak tűnik, hogy korrekciója aktuális-e.

A multikulturális környezetben végrehajtandó rendőri feladatokra vonatkozó norma hatálya (ORFK, 2011) kiterjed a „határrendészeti kirendeltségekre”, de az szintén csak az ország területén élő, a társadalmi többségtől eltérő kultúrájú személyek, közösségek intézkedési alanyi pozíciójára fogalmaz meg feladatokat a területi szervek kisebbségi összekötői irányába. Az „esetleges illegális migráció okán” minimum feladatok vannak mindösszesen felsorolva. A rendészeti integráció óta eltelt időszakban bekövetkezett változásokra, észlelhetően elégtelennek tűnő szabályozásra tekintettel az ORFK Rendészeti Főigazgatóság, Határrendészeti Főosztály fogalmazott meg FRONTEX ajánlásokat is felhasználva olyan tartalmú szakmai normákat, iránymutatásokat, melyek hiánypótlást (ORFK HRFŐO, 2014) biztosítanak a feladatok ellátása érdekében. Felmerül ennek a normának az esetében is a kérdés, hogy valóban indokolttá vált-e annak felülvizsgálata, aktualizálása.

Ajánlások a rendészeti feladatok interkulturális jegyeinek fejlesztésére

A nemzeti rendészeti szervek saját és más helyi, területi, országos szervek, továbbá a FRONTEX (FX, 2004) ügynökség és az UNHCR (URL9) által nyilvántartott, elemzett adatok összevetése alapján az elmúlt esztendőknél során a magyar rendészet kontinentális határrendészeti pozíciója egyértelműen megfogalmazódott, a mediterrán régió, dél-balkáni reguláris és irreguláris migráció kezelésének tagállami szinten is kiemelkedő eredményességi mutatókat (URL19) produkáló szervezeti elemévé fejlődött. Az előzők alapján, valamint jelen tanulmány kutatási eredményei alapján felmerül annak kérdésköre, hogy a feladat ellátásban jelentkező specifikumok miatt a rendészeti hatáskörben eljárók részére ügyfél-centrikus elemeket tartalmazó, célirányos képzést, módszertani oktatást biztosítani kell-e.

A képzések az idegenellenesség megelőzésére, az érzékenyítésre irányuló oktatási tárgyainak, azok pedagógiai programjainak aktuális társadalmi helyzetéhez és elvárásokhoz igazodó korrekciója szintén olyan kérdés, amely szakmai vizsgálata és azok eredményeiből leszűrhető ajánlások indokoltnak tűnnek. A tanulmány készítésének időszakában megismert, tanulmányozott hatályos tiszthelyettes és tiszti képzési programokban az idegenellenesség tárgyköre kevésbé súlyozott, annak tantárgycsoportba sorolása (pl.: csapaterős képzés) az elérni kívánt célok ismeretében megkérdőjelezhető. A magyar társadalmi összetételre, rövidebb-hosszabb ideig itt élő nem honos állampolgárok nagy és növekvő számára, állampolgárságára, egyéb jellemzőire tekintettel szintén felmerül a kérdés, hogy elegendő-e a magyar rendőrök részére biztosított célirányos képzés, a bemutatott nemzetiségi, felekezeti jellemzők ismertetése.

Ehhez társul annak a kérdéskörnek az objektív vizsgálati indokoltsága, hogy különböző nemzetközi szerveződések tagjaiként átvett normákat is a megismerést követően alkalmazni kell-e, illetve a legújabb kori népvándorlásnak is nevezett tömeges, irreguláris migráció milyen új típusú jogszerűségi és szakszerűségi kihívások elé állította a rendészeti szerv állományát.

A hatályos normák szellemiségét követve számos innovatív módszer bevezetésére került sor, valamint azok végrehajtásába olyan együttműködő hatóságokat és társadalmi szereplőket vontak be, amelyek nemzetközi szinten is meghatározó reguláris határforgalom és kritikusnak értékelhető irreguláris migráció kezelésével összefüggő feladatok jogszerű, szakszerű, objektív, humánus, kulturált teljesítését támogatták, alkalmasak annak megerősítésére. Tekintettel arra a tényre, hogy a bűnmegelőzés nem kizárólagosan a rendőrség feladata, így az eljárási alanyok oldalán kialakítandó környezet támogatására többek között indokolt együttműködésre felkérni az intézkedések alanyaira jellemző egyházak képviselőit (KTKr, 2010). Szükségesnek látszik felhasználni a tanításaikat, az általuk ismertett szubkultúra jellemzőket; a karitatív és egészségügyi szervezeteket, az önkormányzatokat, médiát, gazdasági társaságokat és civil szervezeteket, a helyi lakosságot, valamint a társadalom számos más szereplőjét.

Legjobb gyakorlatok - módszertani ajánlás

Kinnear tanulmányában rámutat arra, hogy a társadalmi idegengyűlöletet, amelynek legáltalánosabb célpontjai a migránsok, nem csak az adott társadalomban keletkezett konfliktusok, nemzetiségi ellentétek és maga a migráció jelenségének változása okozza. Felhívja a figyelmet arra, hogy a társadalmi élet fontos szegmensei (kormányzat, tanácsadók, média, gazdaság, civil szervezetek) komplex működésük során hatással vannak a migráció, az integráció, az idegenellenesség problematikájára adott válaszaikkal és intézkedéseikkel annak valamennyi tagjára. Súlyozott problémaként emeli ki a migráció kezeléséért felelős rendészeti szerv tevékenységének direkt módon történő irányítását (Kinnear, 1992, 39-63.).

Finnane az ausztrál (idegen)rendészet történelmi mintáját kutatva tárta fel a kontroll elméleten alapuló intézkedéseket, amelyek a biztonság szavatolása mellett a migránsokkal történő kommunikáción és gyűlölet megelőzésen alapulnak. A migráció kezeléséért felelős rendőri vezetők „Conference of Police Commissioners” az 1903. évben tárgyalták meg és dolgozták ki azokat a szakmai elveket, amelyek a társadalmi békességet erősítő eredményes integrációt támogatták. A megvalósításhoz ugyanakkor ellenőrzési és regisztrációs szabályokat rendeltek, amelyek a technológiai fejlődéssel

párhuzamosan a biometrikus adatrögzítést tűzték ki célul. A változó társadalmi reakciókat és elvárásokat lekövető kormányzat a reaktivitásával nem érte el a kívánt célt, az idegenellenesség megerősödése mellett az extrémizmus is megjelent az országban (Finnane, 2009, 442-467.).

Nyaoro a migráció, a xenofóbia és a rendészeti szervek állományának tevékenysége közti kapcsolatokat, hatásokat vizsgálta. Szerinte az irreguláris migránsok sikeres társadalmi integrációját erősítő társadalmi többség fogadókészséggel és az állami szándékkal, valamint az ahhoz kapcsolódó intézkedésekkel szemben, helyi szinteken jellemzően három negatív erősítő jelenség azonosítható be (Nyaoro, 2010, 126-145.). Megállapította, hogy a migránsok szabad mozgásának korlátozása, zárt helyszíneken történő felügyelt elhelyezése nem segíti elő az integrálódásukat, valamint a konfliktusok miatt is jelentősen növekszik a xenofóbia. Tanulmányában leírta azt is, hogy amennyiben a migránsok sérelmére következmények nélkül lehet jogsértést elkövetni (súlyos esetben az államhatalmat képviselő rendőr részéről), úgy az szintén hátráltatja az integráció sikerét, mindkét érintett fél részéről gyűlöletet vált ki. Önálló jelenségként azonosította az okmány nélküliség problematikáját, amelyet tovább súlyosbíthatnak az olyan események, amelyek következtében az arra jogosult migráns elveszíti, vagy tőle elveszik a személyazonosságát, vagy a fogadó társadalom által szavatolt támogatások igazolására szolgáló okmányát. Ezeket a jelenségeket a jog és a rendészet eszközeivel meg kell előzni, akadályozni a társadalmi előítéletesség, az extrémizmus elkerülése érdekében.

Toelstede tanulmányában vizsgálta a Franciaországot a 2015-2016. esztendőkből ért terrortámadások kapcsán az állami, rendészeti és társadalmi reakciót. A támadások kiváltották a társadalom tagjainak félelmét, amit az állam határozott korlátozó intézkedésekkel és a rendészeti szervek felé nyújtott rendkívüli felhatalmazásokkal igyekezett kezelni. Ezeknek a komplex hatásoknak a következtében a rendészeti szervek a cél mindenáron történő elérése érdekében olyan eszközöket is alkalmaztak, amelyek viszont a társadalom rosszallása mellett erőteljes idegenellenességet generáltak a lakosságban és a rendészeti állományban is. Az ellenségkép militarizálása a rendészeti eszközök helyett extrém helyzeteket generált. A szerző a hiányosságok és negatív következmények feltárásával egyúttal ajánlásokat is megfogalmaz a xenofóbia erősödésének megelőzésére (Toelstede, 2018, 1-13.). A migráció jelenségének, folyamatának kezelésére egymással szemben alakultak ki és erősödtek meg azok az eszmék, amelyek a hatósági ellenőrzések részben és/vagy egészben történő elhagyását célozták meg. Ezzel szemben a biztonságérzet fenntartása, erősítése érdekében a kontroll-elmélet képviselői szerint a migráció alanyai esetében továbbra is szükséges a hatékony biztonsági célzatú ellenőrzési rendszer alkalmazása, amelyet a növekvő és atipikussá változott kockázatok megelőzésével indokolnak. A migráció rendészeti szervek által történő kezelése során ugyanakkor alkotmányossági aggályokat vehet fel az előidézett veszélyekre hivatkozva a katonai és a rendészeti beavatkozások közti különbségeket felszámolása (Finszter, 2002, 155-166.).

A fent felsorolt előzmények alapján felmerül a kérdés, hogy indokolt-e a feladat végrehajtásban érintett állomány által végrehajtott tevékenység folyamatos, belső, szakmai ellenőrzésén és a törvényeségi felügyeletet gyakorló, társadalmi jogvédő funkcióval rendelkező legitim szervezeteken túlmenően a rendészeti rendszerektől független, külső, civil, nemzetközi minősítésű, hiteles és a magyar rendőrség által is legitimként kezelt minőségbiztosítási szervezettel történő kvalitatív vizsgálata. Az IIASA (URL8) és az azt alapító japán közgazdász professzor, dr. Shoji Shiba által alapított díjnak történő megfelelés érdekében, pl. a 2010. évben a Szegedi Határrendészeti Kirendeltség pályázatot nyújtott be. Az elnyert díj részprojektje segítséget nyújt (URL14) a rendőröknek az utasokkal szembeni – indokolt - jogszerű, szakszerű, arányos, objektív, humánus és kulturált intézkedés erősítésére. A rendőri állomány felvételéhez, időszakos és eseti pszichológiai alkalmasságának vizsgálatára a jogalkotó a többször módosított Együttes Rendeletben intézkedett (ER, 2009). Az ER 6. sz. melléklete rögzíti a vizsgálati elemeket, felsorolja azokat az érintett beosztáshoz, feladat ellátáshoz rendelve. A tanulmányban ismertetett határforgalmi és egyéb társadalmi elemzések trendjeinek ismeretében felmerül a kérdés, hogy kellően indokolt-e akár a hivatásos rendőri jogviszonyt létesíteni, azt fenntartani szándékozók érdekében célzottan vizsgálni az idegenellenesség jelenlétét, annak erősségét.

Összegzés

A Magyarországot érintő migrációs jelenségek hatásainak ismeretében Kerecsi gondolatai adhatnak iránymutatást a rendészeti szervek előtt jelentkező kihívásoknak való megfeleléshez: „A társadalmi törésvonalak mentén kialakult és nem kellőképpen kezelt konfliktusok súlyosan veszélyeztetik a társadalom integrációját. Az integráció lehetőségét a globalizációs folyamatok keretezik, és a bizonytalanság befolyásolja, amiben szerepet játszik a marginalizálódás, az úgynevezett identitásproblémák, a migráció, de befolyásolják a vallási és etnikai konfliktusok is.” (Kerecsi, 2018, 6.)

Jelen tanulmány bemutatta, hogy a folyamatosan növekvő számú, jogszerűen érkező, tartózkodó nem honos állampolgárok jelenléte nem mutat arányt az általuk elkövetett jogsértések számának növekedésével, ugyanakkor a többségi társadalom előítéletesen lép fel velük szemben is. A jelenség számos összetevője mellett a percepciónak (Gazdag & Remek, 2018, 17.) meghatározó szerepe lehet, ugyanakkor az idegenellenesség jelenléte kutatásokkal alátámasztott, az nemzetközi viszonylatban is magas arányúnak értékelt. Mivel a rendőr is a társadalom tagja, annak hatásaitól nem tudja elhatárolni magát, így az ismertetett kutatási adatok tanúsága szerint is jelen van az állomány tagjai között az előítéletesség meghatározott szintje.

A rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 13. § (2) szerint „a rendőr köteles a törvény rendelkezésének megfelelően, részrehajlás nélkül intézkedni”. Az FRP értékelése szerint a magyar rendészeti szervek személyi állománya a napi szintű, komplex feladat ellátása során kiemelkedően súlyos, vagy huzamos időn keresztül történő rossz gyakorlat és érdemlegesnek értékelhetően magas jogsértő esetszám nélkül, hatékonyan és jogszerűen látta el, hajtja végre feladatait interkulturális környezetben is.

A tanulmány elkészítéséhez felhasznált irodalom rámutat arra, hogy a rendészeti szakirányítás felismerte ugyan a tevékenység bűnmegelőzési aspektusát, fogalmazott meg ajánlásokat, de a rendészeti szerv működését biztosító hatályos normatív szabályozás e tárgykörben továbbra is korrekcióra, kiegészítésre, új norma kiadására szorul. Kidolgozásra és eredményes alkalmazásra került egy olyan módszertan, amely támogatja a rendészeti tevékenység interkulturális környezetben történő alkalmazását, de ennek széleskörű oktatása, így használata nem biztosított. A globalizált világrendszerre is visszavezethető módon a migráció nemzetközi jelenség, amelyben a föld valamennyi országa valamilyen területen és szinten részes. Ennek ismeretében a migráció, rendészet, xenofóbia kutatási eredményei, azok által kidolgozott ajánlások tanulmányozása, esetleges nemzeti integrálásának indokoltsága is kérdésként merül fel. A rendőr személyiségjegyei, pszichéje ugyan a felvételt megelőző időszakról vizsgált, de a xenofóbia szűrése jelenleg nem célirányos felülete ennek a rendszernek.

A történelmi folyamatok és egyéb hatások által is generált változások miatt a tanulmányom tárgyát érintve számos elméleti megközelítés jelent meg a szakirodalomban, amelyek mindegyike lehet helytálló a saját rendszerében és elutasítható, korrigálható egy másik tézisre épülő megközelítés esetén. Szókratész filozófiai gondolatait elfogadva, egyetlen elméleti megközelítés léte, avagy hiánya, annak tartalma nem zárhat ki újabb és más elméleti megközelítést, tudományra támaszkodó értelmezést és magyarázatot. (Kirk; Raven & Schofield, 1998, 29-37.)

Forrás és irodalomjegyzék

Publikációk

1. Anderson Malcolm: *Frontiers - Territory and State Formation in the Modern World* - Cambridge Polity (1996.) 5. o.
2. Annan Kofi: *High-Level Dialogue of the United Nations General Assembly on International Migration and Development*, New York, (2006.) https://doi.org/10.1111/j.1747-7379.2006.051_1.x
3. Anthony Giddens: *The consequences of Modernity* - Polity Press, Cambridge, (1990.) 64. o.
4. Balla Zoltán: Rendészet, rendőrség, belső rend, közbiztonság. *Jogtudományi közlöny*, 55(10), Budapest, (2000.) 419-422. o.
5. Balogh Róbert: Migráció, mint anomália — a bevándorló-kérdéstől a bevándorló-veszélyig. *Jog- és politikatudományi folyóirat*, Budapest (2008.) 414-426. o.
6. Boda József; Finszter Géza; Imre Miklós; Kerezsi Klára; Kovács Gábor; Sallai János: *A rendészet tudományi kutatások elméleti megalapozása és főbb irányai*, *Államtudományi műhelytanulmányok*, 17. szám, Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Budapest, (2016). 2-3. o.
7. Boross Zsigmond Attila: A jobboldali extrémizmus összetett ideológiája – mint a terrorizmus potenciális hivatkozása – extrémizmus; *Terror & elhárítás* (2017/4) 23. o.
8. Bruhács János: *Nemzetközi jog II. – Dialog Campus*, Budapest (1999.) 81. o.
9. Csizmadia Sándor: A brit multikulturalizmus paradoxonja: elkülönült együttélés. *Pécsi Politikai Tanulmányok VI.* (2006). 8-12. o.
10. Csordás Gábor, Ináncsi Zita, Kovács Marcell, Waffenschmidt Jánosné: *2011. Évi népszámlálás*, Budapest: Központi Statisztikai Hivatal (2014.)
11. Finnane Mark: *Controlling the ‘alien’ in mid-twentieth century Australia: the origins and fate of a policing role*, ARC Centre of Excellence in Policing and Security, Brisbane, (2009.) 442-467. o.
12. Finszter Géza: Az alkotmányos jogállam esélyei a terrorizmus elleni küzdelemben - *Belügyi Szemle*, No. 6–7. (2002.) 155-162. o.
13. Finszter Géza: *A rendészet és a rendészeti igazgatás elmélete*, NKE egyetemi jegyzet, Budapest, (2016.) 61. o.
14. G. S. Kirk; J. E. Raven; M. Schofield: *A preszókratikus filozófusok* - In.: Rihmer Zoltán (szerk.) Budapest, Atlantisz kiadó (1998.) 29-37.
15. Gazdag Ferenc, Remek Éva: *A Biztonsági tanulmányok alapjai – Dialog Campus*, Budapest (2018.) 17. o.

16. Görbe Attiláné Dr. Zán Krisztina: Migráció – előítélet – idegenellenesség Előítélet-kutatás a belügyi ágazatban - Nemzeti Közszerológati Egyetem Budapest (2014.) 33-37.
17. Görbe Attiláné Dr. Zán Krisztina: Hazai xenofóbia-kutatások; Az idegenellenesség, mint a migráció egyik társadalmi kihívása - In Hautzinger Zoltán szerk.: Migráció és rendészet, Budapest (2015.) 40. o.
18. Gulyás Éva: A migráció és az idegenellenesség fokozatai – egy xenofóbia-skála lehetősége, Acta Humana, Budapest (2016.) 42-44. o.
19. Gulyás Éva: Magyar és német tapasztalatok a xenofóbia terén - Polgári Szemle, 13. évf. 1–3. szám, (2017.) 385–391. o.
20. Hautzinger Zoltán: A magyar idegenjog rendszere és az idegenjogi (szak)igazgatás. In Budapest: Pro Publico Bono Magyar Közigazgatás Nemzeti Közszerológati Egyetem (2014.) 69-78. o.
21. Hautzinger Zoltán: Szemelvények a migráció szabályozásáról, AndAnn Kft., Pécs (2016.) 10-12. o.
22. Hautzinger Zoltán: A migráció és a külföldiek büntetőjogi megjelenése - AndAnn Kft., Pécs, (2018.) 11-21. o.
23. Henning Johansson: Intercultural Learning in a Multicultural Society. European Journal of Intercultural studies 7(2) (1996). 12-15. o.
24. Héra Gábor, Ligeti György: Módszertan. A társadalmi jelenségek kutatása. Osiris Kiadó, Budapest, (2006.) 5-12. o.
25. Heribert Adam: Xenophobia, Asylum Seekers, and Immigration Policies in Germany - Nationalism and Ethnic Politics, (2015.) 446–464. o.
26. Kádár András Kristóf: Rasszizmus, xenofóbia és homofóbia a Független Rendészeti Panasztestület eseteinek tükrében - Rendészet és emberi jogok, Budapest (2013.) 48-54. o.
27. Kerecsi Klára: A párbeszéd hatalma - A helyreállító igazságszerológáltatás szerepe a közpolitikában – Dialóg Campus, Budapest (2018.) 8. o.
28. Kinnear Ralph: National culture, migration & xenophobia: With particular reference to migration and regional development in central Europe - The European Journal of Social Science Research, (1992.) 39-63. o.
29. Nyaoro Dulo: Policing with prejudice: how policing exacerbates poverty among urban refugees, The International Journal of Human Rights (2010.) 126-145. o.
30. Ritecz György: Gondolatok az Európai Egységes Határórség kialakításáról, In: EU-Tanulmányok IV. kötet, főszerk.: Inotai András, Budapest: Nemzeti Fejlesztési Hivatal (2004). 18. o.

31. Ritecz György: A terrorizmus és a migráció viszonya a számok alapján – Acta Humana, Budapest (2016.) 103-123. o.
32. Ruud Koopmans: New Social Movements in Western Europe. University of Minnesota Press, Minneapolis, (1995.) 5-22. o.
33. Sik Endre, Simonovits Bori, Szeidl Blanka: Az idegenellenesség alakulása és a bevándorlással kapcsolatos félelmek Magyarországon és a visegrádi országokban, Budapest, (2016.) <http://dx.doi.org/10.17355/rkkpt.v24i2.114> 81-108. o.
34. Sik Endre: A migráció szociológiája 1. In Endre Sik (szerk.:) ELTE TáTK, Budapest, (2007.)
35. Sik Endre: A migráció szociológiája 2. In Endre Sik (szerk.:) ELTE TáTK, Budapest, (2011.)
36. Steffen Angenendt, Anne Koch, Amrei Meier: 2020 – Wie Deutschland und die EU die größte Flüchtlingskrise der Nachkriegszeit bewältigten Unerwartet, überraschend, ungeplant. Zugespitzte Situationen in der internationalen Politik Foresight-Beiträge -In.: Lars Brozus. Berlin, Stiftung Wissenschaftheribert und Politik – Deutsches Institut für Internationale Politik und Sicherheit (2015.) 40-45. o.
37. Toelstede Björn: Democracy Interrupted: The Anti-Social Side of Intensified Policing Department of Economics, Linköping University, Linköping, Sweden (2018.) 1-13. o.

Lexikonok

38. Révai Nagy Lexikona (RNL), 13. kötet, (1915.) 736. o.
39. Révai Nagy Lexikona (RNL), 19. kötet (1926.) 628. o.

Jogszabályok

40. AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 810/2009/EK RENDELETE (2009. július 13.) a Közösségi Vízumkódex létrehozásáról (vízumkódex) 2. cikk - Fogalommeghatározások - 4. „korlátozott területi érvényességű vízum” egy vagy több – de nem valamennyi – tagállam területére érvényes vízum (VK)
41. AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 2012/29/EU IRÁNYELVE (2012. október 25.) a bűncselekmények áldozatainak jogaira, támogatására és védelmére vonatkozó minimumszabályok megállapításáról és a 2001/220/IB tanácsi kerethatározat felváltásáról (EUÁV)

42. Az Európai Unió Tagállamai Külső Határain Való Operatív Együttműködési Igazgatásért Felelős Európai Ügynökség létrehozásáról szóló 2007/2004/EK tanácsi rendelet (HL L 349., 2004.11.25.) (FX, 2004)
43. Magyarország Alaptörvénye 46. cikk (1) (Atv)
44. 1994. évi XXXIV. Törvény a Rendőrségről (Rtv)
45. 2000. évi XIII. törvény az egyes elkobzott dolgok közérdekű felhasználásáról
46. 2003. évi CXXV. Törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról (Ebetv)
47. 2007. évi LXXX. Törvény a menedékjogról (Metv) IX/A. fejezet, 80/A. § (1)
48. 2007. évi LXXXIX. Törvény az Államhatárról 11. – 11/A. § (ÁHtv)
49. 65/2000. (V.9.) Kormányrendelet a Karitatív Tanács megalakításáról és működésének részletes szabályairól
50. 126/2019. (V.30.) Kormányrendelet az idegenrendészeti szerv kijelöléséről és hatásköréről (OIFKr)
51. 7/2009. (X. 30.) IRM-ÖM-PTNM együttes rendelet egyes rendvédelmi szervek hivatásos állományú tagjai egészségi, pszichikai és fizikai alkalmasságáról, közalkalmazottai és köztisztviselői munkaköri egészségi alkalmasságáról, a szolgálat, illetve keresőképtelenség megállapításáról, valamint az egészségügyi alapellátásról (ER)

Egyéb jogi eszközök

52. 20/2010. (OT 10.) ORFK utasítás a Rendőrség bűnmegelőzési tevékenységéről
53. 27/2011. (XII. 30.) ORFK utasítás a multikulturális környezetben végrehajtott rendőri intézkedésekről
54. ORFK RFŐIG Határrendészeti Főosztályvezető 29000/14066-2/2014. ált; 29000/27638/2014. ált; 29000/42312/2014. ált. utasításai

Internetes források, adatbázisok

URL1 - http://derexindex.eu/About_DEREX

URL2 - <http://hdr.undp.org/en/countries/profiles/HUN>

URL3 - <http://library.fes.de/pdf-files/bueros/budapest/15322-20190505.pdf>

URL4 – <https://bit.ly/2MfQaeJ>

URL5 - http://old.tarki.hu/hu/news/2016/kitekint/20160404_idegen.html

URL6 - <http://statinfo.ksh.hu/Statinfo/haViewer.jsp>
URL7 - <https://bit.ly/29RAjxJ>
URL8 - <http://www.iiasa.ac.at/>
URL9 - <http://www.unhcr.org/>
URL10 - <https://bit.ly/2MeIXeP>
URL11 - <https://bit.ly/30uEGqh>
URL12 - <https://bit.ly/2Wj4LGT>
URL13 - https://infogram.com/migracio_kutatas1-1hmr6gmlwx7z6nl
URL14 - <https://bit.ly/2PcUjSi>
URL15 - <https://statistics.schengenvisainfo.com>
URL16 - <https://www.iom.int/who-is-a-migrant>
URL17 - <https://countryeconomy.com/hdi/hungary>
URL18 - https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_wnvn002b.html
URL19 - <https://bit.ly/2L2ij5e>
URL20 - https://infogram.com/migracio_kutatas1-1hmr6gmlwx7z6nl
URL21 - <https://bit.ly/2NvRQS5>
URL22 - <http://dx.doi.org/10.17355/rkkpt.v24i2.114>
URL23 - http://real.mtak.hu/58285/6/hazai_xenofobia_kutatasok.pdf